MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1983 MÁR 7.
ESTI HÍRLAP

Figyelmes névadó

Újpest egy részén utcacsokor viseli az aradi hősök és más 1848—49-es történelmi személyiségek (Batthyány, Klapka, Vasvári Pál, Bem stb.) nevét. A 13 aradi vértanúból már csak egy hiányzik Újpest utcatábláiról: *Kiss Ernő neve.*

Az új Lahner utcával mégis van egy kis gond. Igaz, hogy az iskolában tanultuk — és most is tanulják — az aradiak nevét, de tegyük szívünkre a kezünket: hibátlanul fel tudjuk sorolni mindet? Sajnos az új Lahner utca lakói sem mind tudják, *ki volt Lahner György,* sőt még a név helyes kiejtését sem ismerik! Hivatalos helyeken is *„Lahner"-ként* ejtik, s nem *„Láner"-nak.* (Több iraton, kapuk alatti cetliken már egy „c" betűt is becsempésztek a névbe, így „Lachner" lett a tábornok nevéből.)

Volna egy javaslatom! Az utcanév változtatásakor a helyi tanács készítsen szórólapot, tájékoztatót arról: *ki is az az ember, akiről a lakók utcáját elnevezték.* Ha már ők nem szólhatnak bele, milyen nevű utcában lakjanak, legalább tájékoztassák őket arról, ki a névadó. Ez nemcsak figyelmesség, udvariasság, körültekintő hivatali munka lenne, de közművelődés és tudatformálás is. Csak egy kis plusz munka az egész, az említett esetben például ennyi:

„LAHNER GYÖRGY (ejtsd: Láner) 1795—1849. Honvédtábornok, az aradi vértanúk egyike. 1816-tól az osztrák császári hadsereg tisztje. 1848 tavaszán a magyar forradalom mellé állt. Először a déli harctéren vezette a honvédeket, októbertől pedig a magyar honvédség felszerelési és fegyverellátási ügyeit irányította, a nagyváradi fegyvergyárat igazgatta. Haynau 1849. október 6-án Aradon kivégeztette. (Forrás: Új Magyar Lexikon)".

Majláth László

KÖZ-TÉR

AZ ESTI HÍRLAP TERMÉSZET- ÉS VÁROSVÉDŐ FÓRUMA

NEM ÁZOTT ÁT, MÉGIS VIZES

Lélegző vakolat a Citadellában

Befejezés előtt a hosszú felújítás

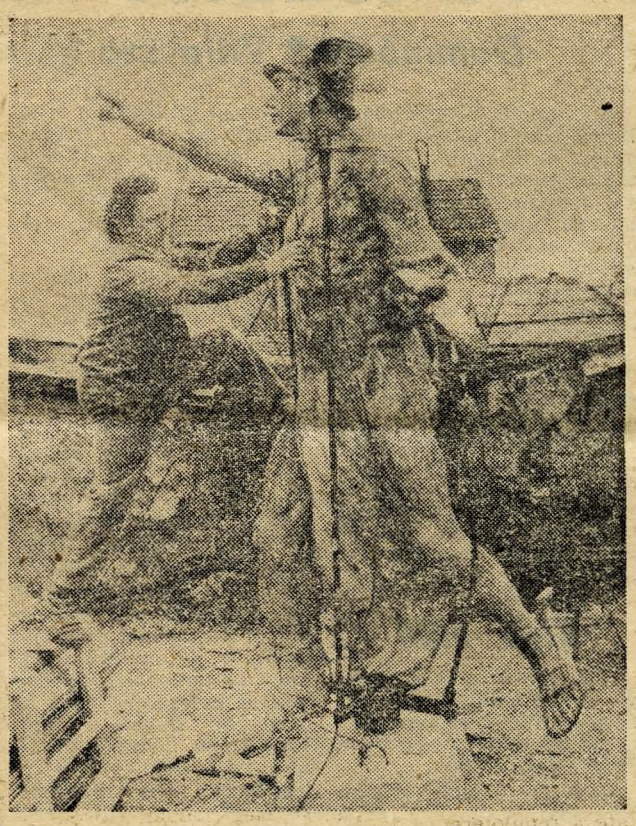

E rosszemlékű erődítmény a Gellérthegyen a lehető legbátrabb épület lett két évtized: lőrésein fényképezőgép objektívjével célozna a városra a megszállók, lőszamatáiban puskapor helyett bort őriznek a hordók. Szálloda nyílt benne.

Zárva maradt a szálloda

Nyílt és zárt; három és fél éve nem fogad vendégeket. *Akkorra kétségkívül megérett a felújításra, ám a szükséges munka nem feltételezett ily hosszú időt!* Zavart okozott azonban egy váratlan közjáték: az újra készített kétrétegű tetőszigetelés — a 2000 négyzetméteres terasz — alatt nedvesek maradtak a falak. Az óbudai műemlék együttest formáló, újabban a Vár polgárvárosát is rendbetevő Fővárosi 1. sz. Építőipari Vállalat szakemberei itt csődöt mondtak? Pereskedés következett a megbízóval, s míg az alsó részben ismét megnyílt az étterem, felül továbbra is zárva maradt a szálloda.

És most a múlt héten *dr. Bozsik József,* a gazda — a Budapest Tourist igazgatója — örömmel újságolta: ismét dolgoznak a kőművesek, a festők, szépen halad a munka — *áprilisban vendégeket fogad a Citadella.*

Valóban örömhír ez: csak 45 forintba kerül egy éjszaka a 132 ágyas szálloda turista kategóriájú részében, ma Budapesten ebben van igen nagy hiány! Azonban álljunk meg egy pillanatra a boldog vég előtt: miért volt ily hosszas huzavona, s hogy szakadt meg hirtelen? Választ *Méhes Györgytől,* az építők megbízott főmérnökétől kaptunk.

Az erődítmény boltíveit földdel töltötték ki hajdan, erre került a szigetelés, majd a járólap. Az új szigetelésen ugyan volt két pontszerű sérülés („okát nem tudjuk, mert a tetőt használták mások is a munka közben"), ezeket kijavították. A boltvállaknál, és sok helyen alattuk, *a fal azonban továbbra is nyirkos maradt!* Tavaly, tél elején elárasztották a tetőt, s nem ázott át. A gondot okozó nedvesség tehát a szigetelés alatt van — a földben, falban —, s ha ismét felbontják magát a szigetelést, kicserélik szárazra a földet, akkor is évekbe telhet, míg maga a fal teljesen kiszikkad.

Kértek kölcsön Baurexet

„Más megoldás után jártunk. Tudomásunkra jutott eközben, hogy az esztergomi püspöki palotához egy olyan újszerű, osztrák származású adalékot használnak a habarcskészítéskor, amelyen keresztül lélegzik a fal — engedi eltávozni a vizet. Anélkül, hogy esztétikai károsodást okozna a festésen! *Kipróbáltuk mi is a Baurexet a legfoltosabb épületrészben, és tökéletesen homogén, egyszínű maradt a festés!* A Budapest Tourist pénzt adott rá, mi megteremtettük a lehetőséget a szükséges mennyiség importjára, most ezzel dolgozunk."

Előbb munka, aztán...?

Egy kérdés még: *ki fizeti az újravakolást?* „Még nem tudjuk. Abban állapodtunk meg: előbb legyen kész, aztán vitatjuk meg."

Ettől azonban már nyugodtan fognak aludni a szálloda vendégei...

UDVARON BANKTETŐ, SZOBÁBAN SZÓSZÉK

Műemlékes mesterek műhelye

A műemlékeink megóvására, megmentésére következő kismestereket bemutató sorozatunk ezúttal kétszeresen is különleges címre invitálja az olvasót. Az első különbség: itt nem „kismester"; ha lehet ilyet mondani: nagymester várt hennünket. S a második különbség: ők nem jelentkeztek a műemlékvédő felhívásra, márcsak azért sem, mert ez itt maga az Országos Műemléki Felügyelőség, annak is központi műhelye.

A XI. kerületben, egy kis utca mélyére költözött 1964-ben a központi restaurátorműhely. Kétfajta szakma mesterei dolgoznak itt: *vasasok* és *asztalosok.* No persze, ez így túl kevés lenne, hiszen az asztalos szó alatt fel kellene sorolnunk mindazt a szakmát, ami a fához kötődik. *Intarziát* éppúgy tudnak készíteni, mint *élethű faragást, faszobrászok* éppúgy dolgoznak itt, mint *faanyagvédő szakemberek,* az öreg *székely kaput* éppúgy meggyógyítják, mint a *száz éve festett szószéket.* S a vasasok is... *Bádoggal, rézzel,* s a *vas* különböző méretű, keménységű formáival tökéletesen bánó emberek! *Olyanok, akik bátran nyúlhattak hozzá Fazola Henrik világhírű egri kapujához.* De hát erről később még lesz szó.

Kalauzunk *Muka István,* a központi műhely vezetője. Körbejárjuk a birodalmat, a tökéletesen felszerelt és fantasztikusan gépesített műhelyek sorát. Az első helyiségben három lány szorgoskodik, hogy elővarázsolja egy agyonöregedett, össze-vissza festett templomi szószék és padsor *egykori színét, világát.* Az eredeti *öreg mintát egy utólag fölerősített keretléc alatt találták meg.* Most lemossák az erre került festékrétegeket, azután visszafestik az első és legszebb: hagyományőrző verziót.

Az asztalosok műhelyében kapuk, ablakkeretek, no és parketták. Parketták, s ebből is a legszebbek, az úgynevezett *táblásak. Tölgyet, kőrist,* s a közepére — fekete kockaként — *amerikai diót* használnak hozzá. A kazettás parkettával egyébként a nagycenki Széchenyi-kastély termeit varázsolják újjá.

— *Nemigen tudnám felsorolni, hányfelé dolgoztunk* — mondja Muka István. — *Külföldön és idehaza, várban, kastélyban, templomban, műemlék épületekben; azoknak tornyain, báltermeiben avagy pincéiben. Sajnos a legnagyobb gond a kapacitáshiány. Hetven emberből alig negyven maradt! Elmennek a mesterek! S hogy ez milyen kárt okoz, arról fölösleges többet szólni. Elmennek azok, akik az országban a legjobban ismerik e szakmák fortélyait, titkait, elmennek, mert másutt sokkal többet kereshetnek.*

Hogyan lehetne itt tartani őket; nyilván e gond valamifajta megoldásaként jött létre a műhelyen belül mostanában két gazdasági munkaközösség is. Az egyiket az asztalosok, a másikat a vasasok üzemeltetik, ez utóbbiak vezetője *Barna Imre:*

— *Amikor lejár a nyolcórás munkaidő, a gmk tagjai itt maradnak, s végezzük tovább a munkát újabb négy órán át. Nem kicsi az adó, meglehetősen sokat kell kifizetni bérre és energiára, de azért reméljük, nekünk is marad.*

Külön cikket — inkább kötetet — töltene meg a felsorolás: mi kincset, érdekességet őriznek Barna Imréék. Hiszen csak a speciális szerszámok száma is több száz! S akkor még nem beszéltünk a mintákról, az öreg lakatokról, veretekről, rózsákról, címerekről. Ők azok, akik szívdobogás nélkül foghattak a Fazola-kapu restaurálásához, büszkén vallhatják magukat a XVIII. századi mester mai utódainak.

Az udvaron — s részben a műhelyben, hatalmas bádog monstrum. A hódmezővásárhelyi banképület tetejéről emelték le a több tonnás díszítményt. Elkorhadt, az egészet újra csinálják — rézből. (Ezt mutatja *Wormser Antal* felvétele.)

— *Sikerült megtalálni az eredeti készítőt, pontosabban annak Pesten élő fiát. Ma már ő sem fiatal, de úgy tűnik, vállalkozik rá, hogy édesapja művének újraalkotásában részt vesz, segít nekünk.*

ÖSSZEÁLLÍTOTTA:
Szöllősi Ferenc
Szücs Gábor

M.-mel a Békében

Szombaton közöltük a Fővárosi Tanács tervegyeztető bizottságának álláspontját: a leendő új Béke-szálló belső tereinek az eddig megismert vázlatoktól eltérő, a hagyományoshoz jobban közelítő — romantikus — kiképzését kéri a tervezőtől. A bérházból lett Britannia, majd Béke-szálló termeihez a budapestiek nemzedékei kötődnek; a kupolateremben végigtapsolt műsorok, vagy a pinceborozói nagy baráti viták emlékével, vagy... minek is soroljuk? Hallgassunk meg egyet.

★

„...feljöve Márton, az oroszi pap..."

A versrészletet, amely több volt mint ez az öt szó, magyarázatul írták a kövérkés papot és az őt fogadó daliás alakot ábrázoló kép sarkába. A kép pedig sok másikkal együtt az étterem falát díszítette, ahol az akkori szerény árak mellett M. barátnőmmel szülői felügyelet nélkül már kilencéves korunktól kezdve ebédeltünk. A Béke-szálló Szondi sörözőjébe jártunk mi, a „kulcsos gyerekek" elődei. Nézegettük a képeket és amikor a tananyagban Arany János idézett balladájához értünk, összenevettünk: jól ismerjük már — az étteremből.

A tizenharmadik, de lehet, hogy már a tizennegyedik születésnapját ünnepelte M., amikor a szálló meghitt kis halljában óriási adag gesztenyepürét ettünk, és a szokatlan hangulat igézetében valódi felnőtteknek éreztük magunkat. Elegáns csend volt. A puha fekete bőrpamlag mélyéből figyeltük a nesztelenül közlekedő pincéreket, akik titokzatos italokat és illatos süteményeket szolgáltak fel a vendégeknek. Nem tudom, megmaradt-e ez a szokás, hogy a hallban is felszolgáljanak, mert később már a cukrászdában találkoztunk rendszeresen. Diákútjaink elváltak, de mi elválaszthatatlanok voltunk. Sugdolódzós, pirulós és szerelmes bakfisok. Hetenként kétszer, ott a Béke cukrászdában, a legbelsőbb asztalnál beszéltük meg legvilágrengetőbb gondjainkat, bánatainkat, örömeinket. Néha még cigarettára is gyűjtottunk.

Tejszínhab és cigarettafüst, kávé és vermut. A cukrászda fehér neccfüggönyén át láttuk a járókelőket, akik néztek, de nem láttak be az ablakon.

A Béke-szálló utolsó délutánján bementem a régi házba. A kupolaterem, amelyet először csak néhány éve láttam belülről, most elhagyatott, üresen kong. A faliképek mellett feltornyozva az asztalterítők halmai, a márványkandallók feletti tükrökben csak a sápadt délutáni szürkeség verődik vissza, abból is csak annyi, amennyit a kupola üvegfala átereszt. A füstpatinás színes képek nem remekművek, de hát ezt nem is állította senki. Ám ide készültek; nehéz arra gondolni, hogy elmúlhatnak az életből, legalábbis erről a helyről, örökre. A cukrászda fonott támlásszékei, a sok titok tudói gazdátlanul állnak még az eredeti helyükön, de kicsit megbántottan, panaszosan. Ők sem szeretnek búcsúzni.

A Béke-szálló kiindulási pont és cél is volt. Szimbólum. Minden törzsvendégnek másért fontos. Nekem az első igazi barátságot, a megismételhetetlen ifjúságot jelenti. Egy alacsony, nagyon vékony fekete kislányt, aki azóta máshová költözött, talán más cukrászdába jár, és aki talán már nem is szerelmes, de amikor az volt, nekem mesélte el.

Még egyszer leülök. Kérek egy kávét, tejszínnel. Már nem dohányzom, elmúlt a kamaszkorral. Háromkor — záróra, két esztendőre. Most fél egy. Nem várom meg az utolsó vendégeket, pedig kíváncsi vagyok, eljön-e M.

Pálffy Judit